

شبه‌های که درباره نبودن شب یلدا در آخرین روز پاییز قرن ایجاد شد

درحالی که در خبرها اعلام شده بود که شب یلدا امسال در روز اول فصل زمستان است، محققان این حوزه تاکید دارند که برای محاسبه طول شب باید به هر دو مؤلفه زمان غروب و طلوع خورشید توجه شود.

درحالی که در خبرها اعلام شده بود که شب یلدا امسال در روز اول فصل زمستان است، محققان این حوزه تاکید دارند که برای محاسبه طول شب باید به هر دو مؤلفه زمان غروب و طلوع خورشید توجه شود.

به گزارش ایسنا، امروز (یکشنبه ۳۰ آذرماه) در اخبار یکی از سایت های خبری، درباره زمان شب یلدا گفت و گوی منتشر شد که در آن مصاحبه شونده ادعا کرده که روز دوشنبه اول دی ماه شب یلدا است و بر این اساس هر چند که ایرانیان به صورت سنتی در آخرین شب پاییز و پیش از نخستین روز زمستان، شبی را با عنوان شب یلدا به عنوان بلندترین شب سال جشن می گیرند، بر اساس محاسبات وی شب یلدا نجومی امسال، فردا دوشنبه اول دی ماه است نه روز ۳۰ آذرماه.

این در حالی است که به گفته مدیر انجمن نجوم آماتوری ایران دو هفته قبل از "یلدا" زودترین غروب خورشید رخ می دهد و دو هفته پس از اول دی ماه دیرترین طلوع خورشید را خواهیم داشت؛ اما این موضوع به این معنی نیست که شب "یلدا" طولانی ترین شب سال نباشد؛ چراکه برای محاسبه طول شب باید به هر دو مؤلفه زمان غروب و طلوع خورشید توجه شود.

مهندس مسعود عتیقی در گفت و گو با ایسنا با تاکید بر ضرورت شناسایی جایگاه شب یلدا، گفت: بر اساس محاسبات ساعت ۱۶ و ۵۴ دقیقه روز یکشنبه ۳۰ آذر ماه جاری لحظه غروب خورشید و ساعت ۷ و ۱۰ دقیقه بامداد دوشنبه اول دی ماه زمان طلوع خورشید و با تفاضل این دو ساعت، به ۱۴ ساعت و ۱۶ دقیقه، به عنوان طول شب یلدا در شهر تهران به عنوان پایتخت کشور می رسیم.

وی اضافه کرد: نکته ظریفی که اینجا مطرح است، آنست که لحظه رسیدن خورشید به نقطه انقلاب زمستانی، ساعتی از شبانه روز و بین روزهای ۳۰ آذر تا اول دی است، ولی با توجه به ساعت ۱۳ و ۲۳ دقیقه (به وقت ایران) که لحظه رسیدن خورشید به انقلاب زمستانی در نیمکره شمالی زمین است، چه بسا طول شب در شب اول دی و شب پس از آن تقریباً با هم مساوی و تفاوت آنها نهایتاً در حد چندین ثانیه باشد.

عتیقی تاکید کرد: همواره یادآور شده ایم که تفاوت شب یلدا با شب های قبل و بعد نیز کمتر از یک دقیقه بوده و معنای طولانی بودن این شب، در همین زمان کوتاه نهفته است.

مدیر انجمن نجوم آماتوری ایران ادامه داد: از آنجایی که در استوای زمین طول روز و شب با هم برابر است و بر این اساس شاهد تغییر فصول در ناحیه استوایی نیستیم، هر چه به عرض های جغرافیایی طرفین استوا برویم، مدت زمان تفاوت طول روز و شب نیز بیشتر و بیشتر خواهد شد، به گونه ای که بطور مثال شهر چابهار در جنوب شرق کشور، با مختصات ۲۵ درجه و ۱۷ دقیقه و ۳۳.۹ ثانیه عرض شمالی و ۶۰ درجه و ۲۸ دقیقه و ۵۷.۶ ثانیه طول شرقی، کوتاه ترین شب یلدا را پیش رو داشته و طول شب یلدا در سال جاری برای مردمان صمیمی آن دیار ۱۳ ساعت و ۲۶ دقیقه است.

وی تاکید کرد: با توجه به تفاوت بسیار کم دو شب اول و دوم دی منطقی نیست که آیین کهنی همچون یلدا یا شب چله را به نوعی زیر سوال برده و در زمان وقوع آن تردید کنیم؛ چرا که یلدا یک آیین کهن ایرانی طی هزاران سال اخیر در شب اول دی ماه گرامی داشته می شود.

به گزارش ایسنا، برای شب یلدا که آخرین شب پاییز و بلندترین شب سال است، حکایت ها و افسانه های زیادی گفته شده؛ برخی معتقدند مردمان باستان، این شب را بسیار شوم و نامبارک می دانستند؛ از این رو تا سپیده دم بیدار می ماندند و در کنار یکدیگر، خود را سرگرم می کردند تا اندوه غیبت خورشید و تاریکی و سردی، روحیه آنان را تضعیف نکند، برخی هم از آن به نام شب "زایش خورشید" یاد می کنند.

اما همه حکایت ها در سقف آسمان بالای سر ما رخ می دهد، جایی که محور دوران وضعی زمین نسبت به صفحه

دورانش به دور خورشید کج است، یعنی آنکه محور دوران زمین بر صفحه گردش زمین به دور خورشید عمود نیست، بلکه از حالت قائم به اندازه ۲۳.۵ درجه انحراف دارد و در همان حالی که زمین به دور خودش می چرخد، به دور خورشید نیز گردش می کند. برای ما که بر روی زمین قرار داریم، این طور به نظر می رسد که خورشید در حرکتی سالیانه در آسمان جابه جا می شود. به مسیر حرکت ظاهری خورشید در زمینه آسمان در مدت یک سال خورشیدی، دایرة البروج گفته می شود. ناظر زمینی این طور تصور می کند که خورشید روی دایرة البروج مسیری را از بین صورت های فلکی مختلف طی می کند.

در واقع حرکت خورشید در دایرة البروج ناشی از حرکت سالیانه زمین به دور خورشید است. مشابه این پدیده در حرکت روزانه زمین نیز اتفاق می افتد و به دلیل حرکت غرب به شرق زمین، به نظر می رسد که خورشید و ستارگان در طی شبانه روز از شرق به غرب جابه جا می شوند. از آن جایی که صفحه چرخش مدار زمین حول خورشید بر استوای زمین منطبق نیست و با آن زاویه ای حدود ۲۳.۵ درجه می سازد، استوای سماوی که امتداد استوای زمین در فضا است نیز با دایرة البروج هم صفحه نیست و زاویه ۲۳.۵ درجه می سازد. برای ما که بر روی زمین زندگی می کنیم، همین زاویه عامل پدید آمدن فصول است.

استوای سماوی و دایرة البروج یکدیگر را در دو نقطه قطع می کنند که به آنها نقاط اعتدالین گفته می شود. در روز اول بهار که اعتدال بهاری است، خورشید دقیقاً در شرق طلوع می کند؛ اما هر چه به انتهای فصل بهار نزدیک می شویم، فاصله خورشید از استوای سماوی بیشتر می شود و نه تنها طول روز (فاصله بین طلوع تا غروب خورشید) بیشتر می شود که محل طلوع خورشید کمی به سمت شمال تغییر می کند. هرچه عرض جغرافیایی بیشتر باشد، این جابجایی نیز بیشتر است.